

SERRA D'OR

DOSSIER «ELS REIS D'ORIENT» SARA ESTELLER, ANTONIO BERNAL, JOAQUIM NOGUERO, ORIOL COMAS, ROSER CAROL, JULIA GUILLAMON, MARIUS SERRA
ENTREVISTA «ISIDRE GRAU, VIURE PER CREAR HISTÒRIES» MIQUEL-LLUÍS MUNTANÉ
FE I PENSAMENT «L'ESPERIT DE NADAL» BERNAT JULIOL I GALÍ
LLETRA DE BATALLA «LA MEMÒRIA DE L'AIGUA» JULI CAPILLA
ART «TAST NADALENC» PILAR VÉLEZ

TRIA

Una selecció a cura de XULIO RICARDO TRIGO

PERSONAL

TÀNIA JUSTE - LES NOIES DE SANTS

Novellar el passat que ens és proper, tant en el temps com en la memòria, és una de les temptacions més grans que pot tenir un escriptor. A través del que hem viscut, o del que ens han explicat, les persones anem acumulant experiències que ens marquen profundament. De la mateixa manera, hi ha la memòria dels espais, la ciutat en el cas que ens ocupa, que van construint un imaginari capaç de despertar l'interès dels lectors. Amb els materials que proporciona la memòria es construeix la literatura i, durant els darrers anys, Barcelona s'ha convertit en l'escenari ideal per a moltes històries que ens toquen de prop.

La darrera incursió en aquest passat particularment proper és la de Tània Juste. Escriptora d'una gran versatilitat, cada obra seva s'endinsa en aspectes que estimulen la nostra curiositat tot bastint un intens recorregut pel segle XX. Per posar-ne algun exemple, Juste ens parla dels aviadors republicans, *Els anys robats*; d'una nissaga familiar dedicada al conreu de la vinya, *Temps de família*, o escriu sobre les dones artistes, *Amor a l'art*. Hi ha una dedicació especial de la seva narrativa al paper de la dona i a la voluntat d'entendre —Quina altra cosa és escriure?— la societat que l'ha precedit i que és, sens dubte, el punt de partença del que som ara.

Les noies de Sants és la història de cinc germanes que recorren una part important del segle XX. Cadascuna amb els seus somnis, els seus defectes, les seves virtuts. Juste sap construir personatges i les germanes d'aquesta novel·la se'ns presenten amb molta claredat, amb un arc evolutiu molt ben traçat que ens fa lliscar per les seves pàgines, que ens subjuga amb els problemes i les alegries, una característica que només fa niu en les bones novel·les.

Un altre tema a destacar és el protagonisme de Barcelona, molt principalment del barri de Sants, com un personatge més dins de la història. Les cinc germanes i el seu entorn, una mirada particular, individual, que acaba sent la mirada a tota una època. I en aquesta època no transcendia especialment la veu de les dones. Recuperar aquestes veus, fer-nos partícips de les seves pulsions de vida, sembla ser un dels principals objectius de l'autora. Però també hem de tenir en compte que la seva és una pretensió més global, ja que es tracta de retratar tota una societat, la d'uns avantpassats que també van ser el germen del que som i del que pensem.

Les noies de Sants és una excel·lent novel·la històrica i, alhora, una molt bona representació del nostre temps, de com considerem el passat, de com hem anat configurant el present. En tot cas, la trajectòria de Tània Juste va fent-se cada cop més interessant i ens dona molt bones notícies de la novel·lista que tenim entre mans.
Tània Juste. *Les noies de Sants*. Columna, Barcelona, 2024.

EVA VILANOVA

.....

NO EM PORTEU
ROSES

Dins l'ecosistema literari del nostre país hi ha molts factors en joc. Les editorials aposten cada vegada més al cavall guanyador, però hi ha altres sortides que ens ajuden a prendre el pols del que es fa a Catalunya. Una d'elles, de no poca influència per la quantitat d'escriptors i escriptores que s'hi acullen per a publicar les seves primeres obres, són els premis petits i mitjans fora de l'òrbita dels grans editors. Un d'aquests premis, el Ribera d'Ebre, que ja va per la seva XLIIa edició, ens ha donat ara l'oportunitat de descobrir la ploma d'Eva Vilanova Arrufat.

Mereix ser destacada en aquestes pàgines la seva estrena amb *No em porteu roses*. Tot indica que ens trobem davant d'una veu nova, però al mateix temps la sentim com a experimentada. La prosa amb què va bastint aquest llibre sembla tenir moltes lectures i experiència de vida al darrere, un fet que sempre s'agraeix quan ens acostem a un autor desconegut. Hi ha a la seva prosa una cadència i un *savoir faire* que ens parlen de moltes hores de treball i d'una capacitat notable per trenar històries.

No em porteu roses és una proposta que fa servir el recurs dels secrets de família, un dels temes que més fascinen els lectors perquè sovint hi trobem punts de confluència, personatges per identificar-nos-hi, fets que també arrosseguem en la nostra memòria. Així serà com la descoberta d'unes

cartes que van ser escrites en una presó de Tarragona com mou la més jove de la família, la Violeta, que emprèn una recerca de les que ens deixen petjades profundes.

L'autora fa seu també un territori, les Terres de l'Ebre, que serveix de teló de fons i que ens acompanya en una narració que, per moments, assoleix una gran intensitat. És bo celebrar noves veus en català que vinguin a configurar un projecte de futur, però no sempre ens trobem amb històries tan ben enfocades. La gran responsabilitat que suposa un primer llibre sembla reeixir en aquesta novel·la. Eva Vilanova ens ofereix, sens dubte, una obra per recordar i ens porta també molt bons auguris per al que poden ser pròximes publicacions. Esperem que el premi serveixi per a posar el seu nom a la taula de joc i continuar llegint-la. Eva Vilanova Arrufat. *No em porteu roses*. Cossetània, Valls, 2024.

ORIOI CANALS

—

NO DORMIRÀS

De l'últim esclat de la novel·la negra, quan Stieg Larsson i Henning Mankell dominaven les llistes de vendes, han passat dues dècades, però el gènere continua tenint una difusió envejable. Sempre ha gaudit del favor del públic, però durant els darrers temps aquesta preferència sembla anar *in crescendo* i situar-se als primers llocs de l'interès lector. Per a viure aquesta època daurada, el gènere s'ha anat transformant, convertint-se en l'expressió genuïna d'un temps i d'un lloc. La novel·la

històrica, la romàntica, la social, la d'aventures, i moltes altres variants, han trobat un espai en la novel·la negra.

Però encara hi ha obres que responen als postulats més clàssics del gènere, que passen, sobretot, per un bon elenc d'investigadors i un cas certament impactant. N'és un bon exemple la darrera obra d'Oriol Canals, *No dormiràs*, que comença en un concert al Palau de la Música, de Barcelona, on esclata, amb la sala simfònica plena, la lluernia modernista que presideix el sostre. Seguint aquest guió, l'autor ens delectarà amb múltiples sorpreses, girs imprevistos, personatges molt ben construïts... I aconseguirà, tal com diu el títol, mantenir-nos desperts.

Canals, després d'unes quantes novel·les a l'esquena, sap dotar-la del ritme necessari, tot i que l'argument es va decantant cap al thriller psicològic i utilitza una barreja molt ben estructurada de recursos. La investigació, a càrrec de la sergent Martina Roca, un personatge molt ben traçat que hauria de passar a formar part de l'imaginari dels lectors, no ens deixa respirar ni un segon i necessitem seguir la història com si fóssim nosaltres mateixos els implicats.

Dins del panorama en el qual ens veiem immersos, amb multitud de novel·les negres o policials als aparadors de les llibreries intentant cridar la nostra atenció, *No dormiràs* és una aposta segura. La trama, els personatges, l'escriptura ens mouen a seguir la història i s'agraeix la varietat d'escenaris i l'originalitat amb què estan pensats els successos. Un encert, doncs, acostar-s'hi. Només podem esperar una nova novel·la d'Oriol Canals. Mentrestant, toca gaudir de *No dormiràs*. [Oriol Canals, *No dormiràs*, Rosa dels Vents, Barcelona, 2024.](#)

RICARD MIRABETE

—

LA RÈMORA

En un dels versos d'aquest nou llibre de poemes de Ricard Mirabete es pregunta «Quin és l'espai d'una paraula?» Se'ns acut que hi ha una certa valentia a continuar escrivint poesia en aquests temps. Tan lluny d'allò que s'anomena mediàtic, l'èxit visible, l'atenció massiva, l'interès editorial. Però és cert que algunes persones insisteixen en l'aprofundiment de la paraula escrita que significa la poesia, busquen aquest espai de la paraula, fins i tot ho converteixen en un camí a seguir per anar construint un territori personal i compartible.

La rêmora és, si els comptes no ens fallen, el novè poemari de l'autor que avui ens ocupa. Abans hi ha hagut fites com ara *Radar* (2012) o *La desaparició* (2020) i premis com l'Amadeu Oller o l'Òmnium que van refermar una trajectòria ascendent quant a la qualitat de la seva poesia. Mirabete escriu per preguntar-se pel món que l'envolta, per buscar sortides, per inclinar la balança del costat del pensament i la paraula. Tant és així que cadascun dels seus llibres conté una recerca que intenta deixar de banda allò que ja s'ha fet i endinsar-se en algun món nou i únic capaç de fer estremir el discurs poètic.

Aquesta vegada, l'autor va a la recerca d'un paisatge, el del Barcelonès nord, el recorregut del riu Besòs i les ciutats de Santa Coloma de Gramenet i Sant Adrià

de Besòs. Ho fa en companyia i també tenint molt en compte l'art de la pintura. Es tracta de perseguir l'evolució d'un espai, de fer-lo teu per descobrir les esclatxes que el connecten a la vida: «Tu, jo i la muntanya som una / circumstància i una raó. / Un únic desenllaç comú.» Es tracta, al capdavant, d'una història d'amor que cerca suport en la natura, en un entorn ple de canvis en què encara és possible reconèixer algun dels territoris on la trobada entre l'ésser humà i la natura van tenir lloc.

«Ressonava plena de llum la plana. / S'estenia el teu nom, la blava calma.» Aquests dos versos farien un bon resum del llibre. L'autor persegueix la llum en la seva poesia, omple els poemes d'un desig de llum que els lectors fan seu. D'altra banda, hi ha sempre la presència humana, la que aconsegueix dotar de sentit el paisatge, una calma que es destil·la lentament en la seva poesia i que ens deixa sensacions agradables i vívides. Ricard Mirabete és un dels poetes més precisos de l'actualitat, un dels que encerten contínuament la diana i que ens fan estimar aquesta art antiga, i tan contemporània, de comunicar a través de la paraula. [Ricard Mirabete, *La rêmora*, Pagès, Lleida, 2024.](#)